

**ЦЕНТРАЛЬНА МІСЬКА ПУБЛІЧНА БІБЛІОТЕКА
ім. М. Горького
ІНФОРМАЦІЙНО- БІБЛІОГРАФІЧНИЙ ВІДДІЛ**

Сузір'я Шевченківських лауреатів (2014 -...)

(рекомендаційно - бібліографічний показчик)

Краматорск, 2014

Укладачі: Побєдаш Г.А.
Труш Н.В.

Комп'ютерний набір: Побєдаш Г.А.
Відповідальний за випуск: Труш Н.В.

**Сузір'я Шевченківських лауреатів (2014 - ...) [Текст]:
рекомендаційно-бібліографічний покажчик / сост.: Побєдаш
Г.А.- Краматорськ, 2014.- 16 с.**

УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ № 855/2014

Про присудження Національної премії України імені Тараса Шевченка

На підставі подання Комітету з Національної премії України імені Тараса Шевченка постановляю:

1. Присудити Національну премію України імені Тараса Шевченка 2014 року:

ДОЧИНЦЮ Мирославу Івановичу, письменникові - за романи «Криничар. Діяріюш найбагатшого чоловіка Мукачівської домінії» та «Горянин. Води Господніх русел»;

2. Установити на 2014 рік розмір Національної премії України імені Тараса Шевченка 260 тисяч гривень кожна.

Президент України
Петро ПОРОШЕНКО

6 листопада 2014 року

Мирослав Іванович Дочинець

народився 3 вересня 1959 в місті Хуст Закарпатської області. Український письменник і журналіст. Член Асоціації українських письменників (з 2003 року).

Народився Мирослав Іванович в сім'ї вчителів. Батько Іван Юрійович закінчив із відзнакою філософський факультет Київського університету, але мусив учителювати в школі-інтернаті й ПТУ, оскільки відбув шість років ГУЛАГу за націоналізм. Мати викладала географію.

Друкуватися почав з шостого класу в дитячих виданнях. Був переможцем конкурсів юних літераторів.

В 1977 році вступив на факультет журналістики Львівського університету. Під час навчання був членом редколегії університетської багатотиражної газети «За радянську науку», згодом — редактором газети «Джерела». Професійну журналістську роботу розпочав у 1982 році в газеті «Молодь Закарпаття».

У 1990 році заснував у Мукачеві газету «Новини Мукачєва». У цей час також працював власним кореспондентом газет «Карпатський край», «Срібна земля», «Фест». Друкувався у всесоюзних та республіканських часописах «Комсомольская правда», «Известия», «Україна», «Людина і світ», «Ранок», «Радянська жінка», «Літературна Україна», «Молодь України».

Творчість

Автор книг:

- «Гірчичне зерно» (1989),
- «Оскал собаки» (1991),
- «Мукачево і мукачівці» (1994),
- «Мункачі з Мукачева» (1995),
- «Роса на фігових листках» (1995),
- «Він і вона» (1996),
- «Дами і Адами» (2002),
- «Гра в ляльки. Жіночі історії» (2003),
- «Куфрик з фіглями» (2003),
- «Карпатський словоблуд» (2004, у співавторстві),
- «Енциклопедія Мукачева в іменах» (2006, у співавторстві з Василем Пагирею) та інших.
- «Руки і душа та інші невігадані жіночі історії» (2011),
- «Многі літа. Благі літа. Заповіді 104-річного Андрія Ворона — як жити довго в щасті і радості» (2010, книжка ввійшла до шістки найпопулярніших видань за рейтингом «Книжка року-2010»)
- «Вічник. Сповідь на перевалі духу» (2012, Книга висунута НСПУ (2011 р.) на здобуття Національної премії Т. Г. Шевченка)
- «Криничар» (2012)
- «Горянин. Води Господніх русел» (2013)
- «В'язень замку Паланок» (2013)
- «Світован. Штудії під небесним шатром» (2014)

Дочинець М. Криничар. Діярюш найбагатшої людини Мукачівської домінії. Мукачево: Карпатська вежа, 2012. - 331 с.

«Криничар. Діярюш найбагатшої людини Мукачівської домінії» — це чергова сповідь унікальної людини, історія душі у вигляді щоденникових нотаток головного героя — аскета-багача, який прийшов до власної філософії самообмеження.

Мирослав Дочинець, український письменник, редактор, книговидавець, номінант на Шевченківську премію, переконаний, що його новий роман удався. Щоправда, звик дивитися на нові твори очима читачів, бо книга живе своїм життям. Письменник пише про себе і для себе, найважливішою вважає духовну незалежність і каже, що після 50 років став спокійнішим і внутрішньо вільним.

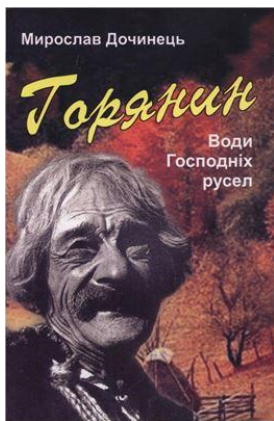
Його попередній роман «Вічник» від часу своєї появи на світ зібрав уже чимало позитивних відгуків. Книжка очолює рейтинги популярності по всій Україні. Про «Криничара» слух лише розходиться. Письменник зізнається, що цей роман для нього значно ближчий, ніж «Вічник».

«Криничар» увійшов до серії «Яблуко слова» і виданий у мукачівському видавництві «Карпатська вежа». За тиждень розійшлося майже 400 примірників. Особливу цінність становить книжковий папір, який виготовили з соломи. Тобто жодне дерево не постраждало під час виготовлення «Криничара». Такий вигідний з економічного боку друк письменнику запропонував читач з-за кордону. Після цього надійшов папір, і перші примірники «Криничара» видрукували саме на «солом'яних сторінках».

Читаєш цю книжку – і наче заживаєш вітаміни для розуму і душі, зауважив відомий письменник-дисидент Ігор Калинець. Вона – про людську Гідність, про Віру, Надію і Любов, про необхідність «прямостояння і прямоходіння», як для тіла, так і для душі. Це не

тільки своєрідний посібник життєвого успіху, але й проникливий інструмент народження самосвідомості. В основі роману – хвилююча сповідь бентежної, шляхетної, муштрованої життям душі, сповнена аромату Часу, Духу і Любові, дивовижна одиссею знегод і поневірянь простого закарпатського хлопця, поки він став першим у краї багачем, з яким рахувалися в Будапешті і Відні.

Криничар узяв від землі силу, а від Неба духовність і навчав цьому людей, рішуче міняє їх, а з ними й довколишній світ. Своїм життям він відкриває читачеві дві найголовніші принади – свободу від страху і свободу від злиднів. До того ж, ділиться секретами «робити» гроші і мудро розпоряджатися ними. Просто і навдивовижу переконливо. І без містики. Авторитетні критики вже встигли назвати роман «духовним братом «Вічника».

Мирослав Дочинець. Горянин. Води Господніх русел. Мукачево: Карпатська вежа, 2013. — 311 с.

Незбагненна історія про дивовижного чоловіка, який несподівано втрачає все і починає свою щоденну боротьбу за кожну п'ядь родової землі, кожну крихту родового скарбу.

Ця книга - про «стягання духу», мудрість любові, про пам'ять серця, силу терпіння і високість людської душі. І про те, що кожен наш день - це сходження до чогось і спуску нікуди.

А ще між рядками цього роману буває джерельний нурт стихії Карпатського Світу.

Майбутній письменник почав друкуватися ще з шостого класу. Потім став професійним журналістом. А сьогодні він і видавець, і вже дуже відомий письменник. В інтерв'ю DT.UA Мирослав Дочинець розповів, як народжуються його сюжети, поділився

задумом нового роману про Григорія Сковороду, висловив свою позицію стосовно подій у країні, пов'язаних із Євромайданом.

— Мирославе Івановичу, чи очікували ви, що ваші романи "Вічник", "Криничар", "Горянин" будуть цікаві не тільки елітному колу читачів, а й широкому загалу? Чи розраховували на це, чи це відбулося спонтанно?

— Коли сідаю за письмо, то намагаюся якомога більше осмислити, пропустити текст через себе. Це дуже особистісна робота, дуже інтимний процес, духовна революція.

Але всі ми зіткані з однієї духовної матерії. Тому в цьому є певний парадокс: праця для себе, праця над реалізацією, ствердженням, стає потрібною й для інших. І найменше проймаєшся тим, щоб когось "вразити". Як казав мій любий Гоголь: письмо й писання — це просто схима, це потреба служіння.

— То у вашій творчості все трапляється спонтанно, без розрахунку?

— А який розрахунок? Я людина досить забезпечена. До письма прийшов сформованою особистістю. Моя робота не є "грою у слово". Це притягнення до слова у вищому сенсі цього поняття.

— Тоді як народжуються задуми ваших головних книжок?

— Моя літературна праця — певним чином "індустрія". Коли написав одну книжку, переходиш до другої, п'ятої. Задум — це коли в тобі починає жити ембріон ідеї. Причому ідеї головного героя. В мене немає класичних сюжетів, інтриг. Є лише герой, який несе сутність, духовну якість.

І ось коли він для мене викристалізовується, то повністю зживаюся з ним. І він мене починає вести, кликати, щоб щось повідати. З цього й починається книжка як тональність, певна ритміка. Тобто це розмова з довіреною людиною, з самим собою, з Богом.

— Чи довгий шлях від народження ідеї до її реалізації? Скільки вам у середньому потрібно часу на створення повноцінної книжки?

— Дев'ять місяців... Це, можливо, жарт! Але, озирнувшись назад, прикинув: саме так — до року. Це "бджолина" робота, коли не переключаєшся на інші речі, зносиш нектар, постійно ліпиш новий

продукт. Це робота на вичерпання з дуже серйозною відповідальністю перед самим собою.

— Тоді розкажіть про технологію своєї праці. Чи плануєте серед інших занять і обов'язків певний час для літературної роботи? Чи вона вас полонить спонтанно? Чи чекаєте на музу?

— Муза? Гарне, але ефемерне слово. Знаєте, я не чекаю музу. Вже давно. Навіть натхнення на чекаю. Корінь цього слова поганий — "тхне", "тхнути".

Гарне давньоукраїнське слово — "надих". І коли ти робиш щось сутнє, як казав великий Ганді, то світ починає тобі допомагати в усьому. Але це вищий, тонкий світ.

Якщо ти торкаєшся тонких речей, то приходять знання і поміч зі світу. Перетворюєшся на ворону, яка носить у своє гніздо все, що бачить довкола.

Так і книжка робиться. З якого матеріалу? З цілого світу по нитці.

— Чи мислите себе і своїх героїв поза межами українського простору — десь за кордонами Карпат? Чи змогли б ризикнути створити сюжет про менш знайомі вам місця?

— Ні, я "людина місця". Як один із моїх головних героїв — Андрій Ворон у романі "Многі літа. Благі літа". Ми — люди місця.

Але де б ти не був — ти вдома. На тому місці, де ти є, маєш прийняти в себе все метафізично — культуру, сутність людей. І тільки тоді місце починає тобі допомагати енергетично.

В усіх моїх книжках — дух Карпат. Вони безмежні. Глибинність їх невичерпана. Тут формувалися племена, котрі йшли в Європу. Ми — європейці давно, ще раніше, ніж Європа була створена. І чомусь весь час це обстоюємо на генетичному рівні. Але це не важливо. Важливо, як ми розвиваємося внутрішньо, як ми до цього підіймаємося. Я завжди пишу про людину. А вона одна й та ж, починаючи від напівдикого кроманьйонця.

— Який із ваших героїв більшою мірою ваше альтер-его — у "Криничарі", "Горяніні"?

— Кожен... Вони б не з'явилися на сторінках, якби там не було частини мене. Це не мої історії. Але, можливо, частка моєї душі,

мрії. "Анна, Анна, что же ты наделала?" — сказав Лев Толстой, коли дописував "Анну Кареніну". Ми мусимо бути з тим героєм, мусимо знати, що він може сказати, що може зробити.

Найближчий мені герой "Горянина". Один відомий режисер сказав, що, мовляв, усе, поставлене ним на сцені, — персонажі. А коли він прочитав книжку "Горянин", то зрозумів: це — справді герой. Герой — не той, хто несе місію за гроші, а той, хто піднімається над собою, до сутності Божої. Тобто підіймається з колін. Як наша Україна рано чи пізно підніметься.

— В одному з інтерв'ю ви зауважили, що хотіли б порушити теми — людина і подвиг, людина і творчість. Чи визрів план такого роману?

— Подвиг? Я не люблю слова "герой", "творчість", "подвиг", "натхнення"... Переможець не отримає нічого. У перемозі більше гіркоти, ніж радості або насолоди.

Великий полководець Олександр прийшов до повного спустошення. У тому числі й власної душі. Він опинився на цвинтарі, щодня здійснюючи "подвиги".

Подвиг має сенс, коли то подвиг над собою. Над своїм учорашнім і над оновленням себе: від забобонів, страху, немочі, безсилля.

І в "Горянині", мені здається, я десь порушив ці речі й хотів показати, що людину не можна знищити.

Її можна знищити фізично, фізіологічно, політично, матеріально. Навіть морально. Але не можна знищити духовно.

Про ці речі я кажу в кожній книжці. Про те, що людина народжується з талантом. Бог розподіляє його мудро і всім порівну. Але по-різному відбувається реалізація. Ми ж знаємо притчу про таланти. Творчість — це завжди заперечення злого, поганого, примітивного, сірого, глупого. У кожного на його дорозі має бути творчий підхід до всього того, що він робить. Тільки тоді це дає щастя, задоволення, радість. А суто творча рафінована людина для мене не є цікавою.

— Прочитавши "Горянина", дивуєшся навіть, як творчо ваш Старий підходить до збирання грибів...

— Так... А зверніть увагу, як цей Старий ставиться до свого інструменту. До одягу. Яка в нього нескінченна бесіда. Це

творчість. Це ритуал, коли немає зайвих слів, рухів, метушні, а все достойне, гідне, красиве.

Треба народитися на Закарпатті, щоб відчутти пахощі, аромат нашої мови. Те, що закладене за словами.

Я все життя збирав народні фольклорні перли. І навіть видав книжку "Мудрість Карпат", яку сам і упорядкував. Наш народ мудрий, унікальний у своєму творчому, не книжному мисленні. Можна сказати — лукаво-філософський...

— Одного разу ви зазначили, що вас дуже притягують постаті Шевченка, Сковороди, Івана Сірка. Чи слід очікувати з-під вашого пера біографічну прозу?

— Вони притягують кожного українця... Це наші медіуми, характерники. Носії внутрішньої сили волі. Але, можливо, я ще не готовий підняти ці речі... Хоча зараз примірюся до однієї книжки, ходжу колами довкола ідеї. Адже Григорій Сковорода прожив понад 3 роки на наших теренях... Тепер це Угорщина. Зовсім неподалік Мукачєвого. І він проїжджав через Мукачєве. Є деякі факти, але дуже скупі. І ось хочу написати історичний детектив... У Мукачєвому стали пропадати молоді жінки, дев'ять дівчат пропало... Невідомо де, чому вони пропали. Навіть жандармерія з Будапешта приїжджала. І звернулися до одного травника, котрий лікував, зокрема лікував і... Сковороду. І він починає розслідувати історію. Отже, є два мудреці — один із великої України, книжний чоловік Григорій. І другий — мудрець від народу, від землі.

— Пане Мирославе, а яку б художню оцінку ви дали ситуації, що сьогодні склалася в Україні у зв'язку з Євромайданом? Чи є в цьому суспільному сюжеті справжні герої?

— У подіях багато художнього. Багато барв, пахощів. Внутрішня воля людини, коли вона розцвітає, розкріпається, то починає сприймати світ інакше. Ви ж бачите, які там гасла? Лишень послухайте, що народ витворює. Все краще письменство — там. "Рабів не пускають до раю!" Мені це гасло запам'яталося. Коли скидаєш страх, ті окови, які над твоїми генами висять століттями, то стаєш іншою людиною, іншим народом. Це та воля, якої нам завжди бракувало, бо вона зараз піднеслася не тільки над Україною, а й над світом.

Я тиждень був у Празі. Мене запрошували читати лекції у Карловому університеті для українців. І в центрі Праги я долучився до кількатисячної ходи на підтримку українського Євромайдану. Скажу, що не менше, ніж українців, у тому натовпі було білорусів та росіян. І ви б бачили, які ці білоруси і росіяни були радісні та збуджені. Бо вони в цій колоні чи когорті були вільними. Те, чого вони не скажуть у Білорусі чи Росії, вони могли сказати в тій колоні українців у Європі.

Так, ми слов'яни. Не треба боятися цих речей, об'єднання слов'янського світу. Але на яких засадах нам це пропонують? У рабському об'єднанні чи пригніченні...

Весь світ дивувався — як могла народитися Запорізька Січ? Там гетьмана могли скинути в одну хвилину і зараз же підняти іншого. Все вирішується відкрито, радісно, демократично, під молитву.

Ось і наша національна ідея розквітла на Майдані — на території волі. Це є нова держава, маленький клаптик землі. Але це пошириться по всій Україні. І не тільки. Навіть Європа не очікувала, що нове живлюще джерело заб'є з України для підживлення втомленого, вальяжного, напівмертвого Старого Світу.

Я часто буваю в європейських країнах. Їм потрібен цей свіжий дух, якого немає у країнах із церквами, храмами, великими пам'ятками історії. Вони порожні, холодні. А коли біля барикад священник із молитвою, то тоді йде поміч від Нього, — ти зробиш крок, тобі дається два.

— Які перспективи розвитку подій довкола Євромайдану ви бачите, власне, як літератор?

— Не треба сприймати Євромайдан як казочку. Ще буде велика страшна боротьба. Не так між політичними силами, як боротьба за волю, за очищення України.

Частина України цього не розуміє. Вона лише пробуджується до усвідомлення, що боротьба має йти далі — на Південь, на Схід.

Революція — романтична назва, за якою стоїть велика робота. Звичайно, буде хепі-енд. Читайте мої книжки. Там написано, що все закінчується добре. Тільки не всі мають терпіння і сили дійти, щоб побачити.

Нові наші герої — це діти, які сплять під снігом в обмерзлих куртках. Які там чергують, створюють барикади зі снігу, мішків, криги. Кожен із них — герой. Усі ці гасла — "Яценюку — портфель!", "Кличко — президент!" — не ті речі: піна має зійти, вщухнути, а народжується щось нове і принципове.

— У ЗМІ з'явилася інформація про екранізацію роману "Вічник". Вже знаєте авторів фільму?

— Я абсолютно нічого не знаю. Тому що продав права на цей твір одній дуже поважній структурі. Це україно-британсько-канадська корпорація. Ідея родом із Канади. Багато хто хотів екранізувати "Вічника", але все впирається в гроші. Культуру треба любити кишенею, а не гаслами. Тому таке кіно мають робити професіонали. І вони готові робити фільм, який піде по Європі, який матиме велику касову дорогу. Вже ведуться переговори з Єжи Гофманом, Еміром Кустурицею, з деякими російськими режисерами. Головного героя гратимуть три актори. Імена поки що не відомі. Зараз пишуть синапсис.

— Були пропозиції від українських театрів перечитати вашу прозу на сцені?

— Закарпатський театр зробив спробу інсценізації "Вічника", але я цього не схвалив. Була пропозиція зняти "Лис у винограднику" — три серії під російські гроші. Вони поставили умови, що все має бути російською мовою, і, можливо, антураж буде не закарпатський. Я теж на це не пристав, бо такі пропозиції — вихолощення духу книжки. Базові речі важливі. Тепер усе знімається в павільйонах, дуже швидко, оперативно. Знаю, що "Криничар" дійшов до одного відомого російського режисера... Він також є продюсером. Роман перекладено російською. Команда готова, всього планують зняти 10 серій. Отже, поставили "в чергу", там індустрія. Не так, як в Україні.

— Ви знаєте сукупний тираж своїх книжок в Україні, Росії? Чи виходили книжки іншими мовами?

— Книжки добре продаються. Десятками тисяч... Тираж "Многії літа. Благії літа. Заповіді 104-річного Андрія Ворона — як жити довго в щасті і радості" — 50 тис. А сукупний? Думаю, десь півмільйона. Є ж і піратські тиражі. За всім не простежиш.

Більшість книжок я видаю сам, створивши видавництво "Карпатська вежа". Воно розміщене у Мукачевому.

— Пане Мирославе, як би ви самі визначили філософський напрям своїх основних романів?

— Одного разу на зустрічі з читачами в Політехнічному інституті встав поважний чоловік і сказав: "Ваші книжки учать, як не бути дурним і бідним". І сів.

Для мене це було несподіванкою! Сказано, може, просто й примітивно. Але кожен герой книжки — це місія служіння. Триєдина потреба — бути потрібним людям, бути потрібним Богу, і бути потрібним собі.

Коли це є, то людина реалізує себе. І виконує свою місію. І ось у книжках — історії, як герої до цього приходять. Хоча у кожного свій шлях.

— А захоплювались роботами українських чи західних філософів?

— Я навчився читати, читаючи філософів, — у 5-6 років. Мій батько — містечковий філософ. Він не міг себе зреалізувати, тому що був політично репресований у юності. Але напівтаємно закінчив філософський факультет із відзнаками. І вечорами читав Спінозу, Гегеля, Декарта, Сковороду. А я засинав на його плечі, і так учився читати.

Мене запитують, мовляв, де ви берете афористичну мову і мудрі філософські сентенції. А може, то "звідти"? Найбільше вчення відкрив Ісус Христос. Воно увібрало в себе всі мудрощі світу, там філософія сконцентрована до найбільшої простоти і глибини.

— Якщо можна, розкажіть, будь ласка, про свою родину. Чи є в історії вашої сім'ї сюжети, які б могли стати основою для захоплюючого художнього твору?

— Головне — не сюжет, а як написати. Це міг би бути просто опис життя чи відносин. Але я до цього ще не готовий. Дещо автобіографічне є в тому ж "Горянині". Адже ми, закарпатці, жили під чотирма режимами, і це не могло не накласти на кожную родину якийсь відбиток.

Перипетій вистачає. В нашій родині були і вояки, і торговці, і вчителі, і письменник, і хлібороби, і службовці, різні-різні. Є з чого вибирати! Мої діти? Вони, як усі нормальні молоді люди, мало

читають, але чують про мої книжки весь час, підтримують інтерес. У мене дві дорослі доньки, вони економісти. Ми з дружиною ніколи не тиснули на дітей, бо були впевнені — вибір себе рано чи пізно сам знайде.

Я, наприклад, у п'ятому чи шостому класі вже знав, що писатиму. Правда, не знав, про "що" і "як". Але знав, що обов'язково це робитиму. Тому був спокійний. Дорога сама нас вибирає. Треба тільки віддатися тій дорозі і йти прямо, а далі вона сама тебе поведе. І виведе куди треба.

Бібліографія

1. "Дочинець Мирослав : "У мене така філософія життя : там, де народився, ти потрібен найбільше" [Текст] / В. Бедзір // Урядовий кур'єр : Газета центральних органів виконавчої влади України. - 2014. - N 55. - С. 12 : портр.

2. Психологічна проза [Текст] // Бібліотечка "Дивослова" : Методичний журнал. - 2014. - N 4. - С. 2-33

Кл.слова: Владимир Лыс, Мирослав Дочинец, Наталья Сняданко, Таня Малярчук, Ирэн Роздобудько, Мила Иванцова

3. Писатель Мирослав Дочинец: «Евромайдан – это не сказочка. Еще предстоит упорная и отчаянная борьба» [Текст] / Зеркало недели. Украина: Информационно-аналитический еженедельник.-2013.-№48.- С.11: фото

4. <http://uk.wikipedia.org>

5. <http://www.litmir.me>

6. <http://miroslav-dochinets.com>